

Quan arriba el crepuscle

Narrativa

L'ajudant de Kepler

Jaume Benavente
Premi Recull de Narració
Proa. Barcelona, 2006

Anna Tomàs

Per a Jaume Benavente (Barcelona, 1958), el viatge, veritable o imaginat, és un recurs narratiu amb infinites possibilitats. Després de *Viatge d'hivern a Madeira*, el dietari de la seva segona estada a l'arxipèlag portuguès, el narrador i poeta català torna a emprar l'excusa formal del viatge per explorar els límits entre la realitat i la ficció.

L'ajudant de Kepler és un díptic narratiu integrat pel relat que dona nom al llibre i *Els somnàmbuls*. Les dues narracions esbossen un retrat literari de dues ciutats, la Praga dels jueus del segle XVII i l'Havana de principis del XXI, el Vell i el Nou Món. Totes dues històries comparteixen una mateixa atmosfera, un únic escenari crepuscular. Benavente impregna el lector de l'ambient d'aquestes localitats, que recorre sota la influència de Kundera, Sebald i Canetti, de qui és un fervent admirador. Mentre Praga suposa un captiveri magnètic pels carrerons estrets i humits del barri jueu, o el Cinquè Barri, com l'anomenaven a l'època, l'exíam de camins per la capital cu-

Benavente ha guanyat el Recull de narració. JOSEP LOSADA

vana està negat per una flaire narcotitzant barrejada de petroli, fruita massa madura i sal.

Al llarg de les seves novel·les, *Camps de lava*, *Masurca de Praia* i *Nocturn de Portbou*, Benavente ha anat construint una galeria de personatges que arrossegueu un sentiment de derrota. El professor i traductor de llengües eslaviques que viatja a Praga per revisar l'arxiu Johannes Kepler, sota un encàrrec de la Societat Hebraica de Marsella, sembla voler escapar d'ell mateix a cada passa que fa. Desencisat i nostàlgic, queda embriagat per l'enigmàtica figura de l'ajudant de Kepler, un jueu anomenat Mordechai Spira,

que fuig d'un perill que no s'acaba de concretar.

Per la seva banda, l'Albert Ponte, el documentalista que protagonitza el segon relat de l'obra, recorre el Malecón, l'Havana Vieja i el Vedado seguint la pista d'un fotògraf víctima de la repressió política. Mapa personal d'una ciutat paradigma de la decadència d'un sistema i d'una societat, *Els somnàmbuls* tanca un llibre que suposa un maó més en la construcció de l'acurat edifici literari de Benavente. Transfronterers, arriscats, els seus llibres demostren que no importa on anem, on ens aixopluguem, els paisatges externs sempre seran interpretats des del nostre paisatge interior.

El valor de certs records

Assaig

Tot sobre TV3

Família Fernández
Empúries. Barcelona, 2006

Toni Vall

Quan ens interroguem sobre les preguntes essencials de la vida, sempre acostumen a sorgir les mateixes: qui som?, què hi fem aquí?, cap a on ens dirigim? El llibre que ara ens ocupa en planteja algunes altres potser no tan universals però igualment importants: com va començar la trajectòria professional de Mònica Terribas?, quin era el quadre mèdic de *La dona biònica?*, com feia la cançó de la mítica sèrie de dibuixos animats *L'osset Feluc?*, qui eren els dobladors al català d'*Els joves?*, quants programes ha presentat Josep Maria Bachs a TV3?

Aquestes preguntes i moltes més apareixen respostes a *Tot sobre TV3*, el llibre signat per l'entrenyable Família Fernández, responsable dels també imprescindibles *Els perquè de Catalunya* i *El Nadal català de la Família Fernández*.

Tot sobre TV3 és un llibre concebut per fer diana en la memòria televisiva de l'espectador compulsiu, d'aquell malalt de tele que recorda fins i tot els detalls més absurds del seu programa de televisió preferit. No té cap continuïtat argumental ni criteri evident, sinó que al llarg de 264 pàgines acumula multitud d'informacions, detalls i anècdotes referents als més de 20 anys d'història de Televisió de Catalunya. És en aquest esperit anàrquic i capritxós on rau la gràcia del llibre: és tan fàcil trobar-hi detalls graciosos que un tenia gairebé oblidats com d'altres menys interessants i menys rellevants.

'*Tot sobre TV3*' és, evidentment, un llibre sobre la història de l'emissora pública, però en essència és un simpàtic recorregut per 20 anys de records acumulats i oblidats recuperats. A vegades, per despertar mecanismes emmagatzemats de la subconsciència cultural de cadascú, són més útils els estímuls clars i directes d'un llibre com aquest que els discursos engolats de directius i historiadors pesats. Perquè, a veure, ¿Algú sap cantar de memòria la cançó d'*El doctor Shump?* Qui recorda un diàleg sencer d'*Hotel Fawltty?* ¿I un rodolí de Jaume Pastallé?

El novel·lista genovès Maurizio Maggiani SP

Màgia i trucs de mag

Narrativa

El viatger nocturn

Maurizio Maggiani
Traducció d'Anna Casassas
Edicions de 1984 i Belacqua
Barcelona, 2006

Carlos Zanón

Amb aquesta novel·la, el seu autor va aconseguir el premi Strega del 2005. I aquest no va fer una altra cosa que reconèixer una obra literària de pas ferm. Primer, els lectors. Després, els premis. Maurizio Maggiani és genovès, cinquantí i mostra un impecable mapa d'esquerres. La nota biogràfica a la solapa gairebé sembla la vida de Geppetto. Mestre carcerari. Professor de nens cecs. Constructor de bombes hidràuliques. Encara sort que també va ser publicista, per la qual cosa se li suposa alguna malifeta, com ara mentir, copiar o exagerar. Escriu a *La Stampa* i a *Il secolo XIX*. De la seva bibliografia, aquí ens van arribar en traducció castellana l'excel·lent *El coraje del petirrojo* i la premiadíssima *La reina sin adormos*.

Els cent relats en un que és *El viatger nocturn* té el seu argument. O la seva excusa. Un etòleg és enviat al Sàhara perquè estudiï les migracions de les orenetes. En concret, la regió de l'Hoggar. És un observador d'animals nòmades. Fugitiu com és ell mateix, que també va ser a Bòsnia seguint els ossos. Al desert viu amb els tuaregs i descobreix allò escrit pel *père Foucauld*. Un personatge real que Maggiani fa autor de sentències i visions.

Els lectors de Maggiani són apassionats perquè els seus llibres semblen ser-ho.

El relat saharià és poderós. I també ho és l'abisme narratiu que ens porta, gairebé per sorpresa, a la matança de Tuzla. I, a més, és magistral fer-ho seguint una óssa anomenada Amapola. Perquè el plantejament és que no hi ha distàncies per al que és interior. Per al que és espiritual. Una sèrie de nexes invisibles ho connecten tot. Una óssa, un que passeja pel desert o una tribu desconeguda que travessa Europa a peu. Àfrica, els lleons moribunds o Bòsnia. Maggiani ens parla, en suma, de la globalització del que és espiritual. Que les coses reals no es veuen. Que si obres un forat al teu jardí veuràs l'oceà Índic o qualsevol altra cosa. Que tot és misteri i tot és explicable.

'*El viatger nocturn*' conté, a més, una prosa hipnòtica plena de ganivetades poètiques. Maggiani és un gran narrador d'històries orals –també de novel·les? Bé, què importa això? Una et porta a l'altra *ad infinitum*. I això sí, gairebé sempre et quedés amb set. Alè curt per a la narració però de fort aroma. Per això et pot enamorar. És quan la seva màgia et fa creure el possible i l'impossible. Però també et pot decebre el seu –en ocasions– simbolisme buit i *new age*. Aquestes sentències pseudofilosofiques paulocohelians. Aquesta volàtil sensació a truc. A impostura. Són aquelles ocasions en què sols veus el mag. El tipus aquell obsessionat que el vegis a ell i només a ell. Tapan-te el crepuscle en el centre de l'Univers. L'óssa Amapola. Quan sobra el cantant, no la cançó. Quan la història era bella precisament perquè semblava no tenir amo.

Tot s'aprofita

Narrativa

Proust Fiction

Robert Juan-Cantavella
Poliedro. Barcelona, 2006

Manel Zabala

Canviem una mica el final de *Karate Kid*. Daniel Sam és mort, l'han matat els kobras a la sortida del gimnàs, el senyor Miyagi no era més que un estafador capaç de gastar-se els diners de la matrícula de Daniel Sam en llogar un local per vendre-hi bonsais. A Miyagi se'l busca per Badajoz.

Robert Juan-Cantavella fa jocs malabars amb un munt d'influències i referències. Són influències (referenciades): Hunter S. Thompson, Tarantino, Cervantes, John G. Avildsen (el director de *Karate Kid*), Enid Blyton... i són

referències, d'entre un miler i a l'atzar, Miliki, Teresa Rabal, José Ángel Valente, les figures de Lladró, Stephen Hawkins... I Marcel Proust? No poso en dubte que Robert Juan-Cantavella pot haver llegit *A la recerca del temps perdut*, però aquí Proust va entre les referències i Enid Blyton entre les influències. Però això no vol dir res, tot s'aprofita i de tot se n'aprèn.

A '*Proust Fiction*' hi ha vuit relats d'un autor amb una idea molt personal del fet literari. *Proust Fiction* (el vuitè relat) és una reivindicació del plagi, és un conte intencionadament embullat que exigeix atenció simultània al text principal i a les llarguíssimes notes a peu de pàgina. L'autor, Robert Juan-Cantavella, s'esquitilla en dos dels relats, *El deslumbrado* i *Badajoz*, a

través del seu àlies, *Escargot*, escriptor, periodista i fotògraf. A Badajoz, *Escargot* és un periodista bonze; a *El deslumbrado* és un infiltrat entre un comando de gegants mal avingut que s'amaga esperant un cavaller, per linxar-lo. Og, el rei bíblic de Basan, és aquí el tinent Og; Og mor enverinat per *Escargot*, igual que Bolthorn, igual que Dofri... A Ferragut l'ha degollat Kilse, cansat d'esperar al seu molí per no res. Quan el cavaller arriba al triangle de foc no hi ha ningú que l'espera, qui no ha mort enverinat és que ha mort d'esperar, tot i això el cavaller batallarà contra els molins sense saber que els cadàvers dels gegants hi són dins.

Proust Fiction és un llibre ambiciós, amè i sorprenent. El bon lector s'hi sentirà atrapat. Una grata sorpresa.